

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De consolatione philosophiae

Boethius, Anicius Manlius Severinus

[Deventer], [1480-85]

[Liber tercius]

[urn:nbn:de:bsz:31-293110](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293110)

fluctus audum mare. Certo sine cederat.
Ne terris liceat vagis Latoſ tendere terminos
Hanc rerum serie ligat. Terras ac pelagus
regens Et caelo imperitans amor. Dic si fre
na remiserit. Quicquid nunc amat inuicem.
Bellum continuo geret. Et quam nunc socia
fide. Pulchris motibus inatant Certant sol
uere machinam Dic sanctos populos quoq;
Junctos foedere continet. Dic et coniugij sa
crum. Castis nequit amoribus. Dic fidis e
tiam sua. Dicat iura sodalibus O foelix ho
minu genus. Si vestros animos amor Quo
caelum regitur regat.

Finitur hic liber secundus de consolatione
philosophiae.

Sequitur Prosa primus libri tereij de con
solatione philosophiae.

Tam tantum illa finierat . cum
me audiēdi auidū stupentem
q; arrectis adhuc auribus car
minis inulcebo defixerat . **I**taq; paulo post o
inqm̄ summū lassorū solamē aiorū quātū me
vel sententiā rū pondere . vel canēdi etiā iucun
ditate refouisti . adeo vt me iā posthac impa
rem fortunæ ictibus nō arbitrer . **I**taq; reme
dia quæ pauloātē acriora esse dicebas . non
inō nō phoresco . s; audiēdi auidus vachem̄
ter efflagito . **P** . **T**ū illa . **S**ensi inqt̄ cū ver
ba nr̄a tacitus attētus q; rapiebas . eūq; tuæ
mētis habitū vel expectavi . vel quod est ve
rius ipsa p̄fēd . **T**alia sūt q̄ppe q̄ restant vt
de gustata q̄dē mordeāt . inferius aut̄ recepta
dulcescāt . **S** ; q; tu te audiēdi auidū dicitis qn̄
to ardore flagras . si quonā te ducere aggre
diamur agnosceres . **B** . **Q**uonā inqm̄ . **P** .
Ad verā inqt̄ foelicitatē quā tuus q; somniat
e . iij

animus . sed occupato ad imagies visu ipsa
illam non potest intueri. **R.** Tum ego . fac
obsecro . et quae sit illa vera sine cunctatione
demonstra. **R.** Faciam inquit illa tui causa
libenter . sed quae tibi causa notior est eam prius
designare verbis atque informare conabor . ut
ea perspecta cum in contrariam partem flexeris
oculos . vere speciem beatitudinis possis a
gnosceret. **Metrū primū libri tercij .**

Qui serere ingenuū volet agrum . Libe
rat arua prius fructibus . Falce ru
bos silicemque resecat . Ut noua fruge grauis
ceres eat . Dulcior est apium magis labor .
Si mala prius sapor edat . Gratius astr
mitet ubi notus Desinit hyemiferos dæmones
nos . Lucifer ut tenebras pepulerit . Pulchra
dies roseos agit equos . Tu quae falsa tuas bo
na . prius Incipe colla iugo retrahere . Vera de
hinc animum subierint .

Prosa secunda tertiij libri.

Quoniam defixo paululū visu ⁊ velut i an
gustaz suaz mētis sedē recepta sic coe
pit. **P**. Ois mortaliū cura quā multipligum
studiorum labor exercet. diuerso quidem cal
le pcedit. sed ad vnū tamen beatitudinis finē
nitē puenire. **I**d autē est bonū quo quis ade
pto nihil vltērius desiderāē queat. **Q**uod qui
dem est omniū summum bonorū. cūctaq; in
tra se continens bona. **C**ui si quid abforet sū
mum esse non posset. quā relinquere extrinse
cus qd posset optari. **L**iquet igit eē btitudi
nē statū bonorū oim aggregatione pfectū.
Hunc vti dixim⁹ diuerso tramite mortales o
mnes conantur adipisci. **E**st enī mētibus ho
minum veri boni naturaliter inserta cupiditas
sed ad falsa deuius error abducit. **Q**uorum q̄
dem alij summum esse bonum nibilo indigere
eredentes. vt diuitijs affluant elaborant.

Alij vero bonū quod sit dignissimū veneratione iudicantes adeptis honoribus reuerendi ciuibus suis esse nituntur. Sunt qui summū bonū in summa potentia esse constituāt. hi vel regnare ipsi volūt. vel regnātibus adhaerere conantur. At quibus optimū quiddā claritas videtur. hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomen peragare festināt. Plurimi vero boni fructū gaudio laetitiaque metiuntur. hi foelicissimū putant voluptate diffluere. Sunt etiā quibus horum fines causasque alterutro permutant. ut qui diuitias ob potentiam voluptatesque desiderant. vel quae potentiam. seu pecuniae causa. seu proferendi nominis petunt. In his igitur caeterisque talibus habentur actuum votorumque versatur intentio. veluti nobilitas fauorque popularis quae videntur quaedam claritudinem operare. Vxor ac liberi quae iocunditatis gratia petuntur. Amicorum vero quod sanctissimū quidem genus est non in fortuna. sed in virtute

te numeratur. Reliquis vero vel potentiae cau-
sa. vel delectationis assumit. **T**am vero corporis
bona promptum est ut ad superiora referantur.
Robur enim magnitudoque vitentur prestare vale-
ntiam. pulchritudo atque velocitas celebritatem.
salubritas voluptatem. Quibus omnibus sola
beatitudinem desiderari liquet. **N**am quod quisque
pro caeteris petit id summum iudicat esse bonum. **S**ed
summum bonum esse beatitudinem definimus. **Q**uae be-
atum iudicat esse statum quem praeter caeteris quisque
desiderat. **H**abes igitur ante oculos proposita fere
formam felicitatis humanae. opes. honores.
potentiam. gloriam. voluptates. **Q**uae quidem
sola considerans **E**piscurus. consequenter sibi
summum bonum voluptatem esse constituit. eo
quod caetera omnia iucunditatem animo videan-
tur afferre. **S**ed ad hominum studia reuertor
quorum animus si caligante memoria. tantum bo-
num summum repetit. sed velut ebrius domum

quo tramite reuertatur ignorat **N**um enim vi-
dentur errare hi qui nihilo indigere intuntur
Atqui non est aliud quod æque perficere be-
atitudinem possit qm copiosus bonorum oim
status . nec alieni egēs . sed sibiipſi sufficiēs
Num vero labuntur hi . qui quod sit optimū
id etiam reuerentiæ cultu dignissimuz putāt
Minime . **N**eque enim vile quiddam conſe-
mnendum est . quod adipisci omnium fere
mortalium laborat intentio . **A**n in bonis nō
est numeranda potentia . **Q**uid igitur . **N**um
imbecillum ac sine viribus æstimandum est
quod omnibus rebus constat esse præstan-
tius . **A**n claritudo nihili pendenda est . **S**z
sequestrari nequit quin omne quod excellen-
tissimū sit id etiam videat esse clarissimū . **N**ā
non esse anxiam tristemq; hpatitudinem nec
doloribus molestij qz subiectam . quid atti-
net dicere . quando in minimis quoq; reb? id

appetit quod habere fruique delectet. Atqui
hæc sūt q̄ adipisci homines volūt eaq; de cau
sa diuitias . dignitates . regna . gloriaz . volu
ptatez q; desiderāt . q; per hæc sibi sufficiētā .
reuerentiam . potentiam . celebritatem . læticiā
credūt venturam . Bonū est igit quod tam
diuersis studijs homines petūt . In quo quā
ta sit naturæ vis facile monstratur . cum licet
variaz dissidentesq; sentētiæ . tamē in diligē
to boni finem consentiūt .

Metrū secūdū libri terciij

Ouantas rerum flectat habenas Na
tura potens quibus immēsum . Legibus
orbem prouida seruet . Stringatq; ligans ir
resoluto . Singula nexu placet arguto Fidi
bus lentis promere cantu . Quamuis peni pul
chra leones Vincula gestēt . mambusq; da
tas Captent escas . metuantq; trucez .
Soliti verbera ferre magistrum

Si cruor horrida tinxerit ora. Resides olim
rebeunt animi. Fremituq; graui meminē sui.
Laxant nodis colla solutis. Primusq; lacer
dente cruento. Domitor rabidas imbuit iras
Quæ cauit altis garrula ramis. Ales caueæ clau
ditur antro. Huic licet illita pocula melle.
Largasq; dapes dulci studio. Ludens homi
num cura ministrat. Si tamē arcto saliens se
cto. Nemorum gratas viderit umbras
Sparfas pedibus proterit escas. Siluas tan
tum mœsta requirit. Siluis dulci voce susur
rat. Validis quōdam viribus acta. Pronū
flectit virga cacumen. Hanc si curuans te
xtra remisit. Recto spectat vertice cælum
Cædit hesperias phœbus in vndas
Sed secreto tramite rursus. Currum solito
vertit ad ortus. Repetunt prios quæq; re
cursus. Redituq; suo singula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo

Nisi qđ fini iunxerit orbitam. Stabilem qđ fini
fecerit orbem.

Prosa tertia libri terti.

Quos quoq; o terrena animalia tenui li
cet imagine vestrum tamē principū
somniais. verūq; illū beatitudinis sinez licet
minime pspiciat. qualicūq; tamen cogitatio
ne prospicitis. eo qđ vos a ad verū bonum na
turalis ducit intentio a ab eodez multiplex er
ror abducit. Considera namq; an per ea qui
bus se hoies adepturos beatitudinem putāt.
ad destinatū finem valeāt puenire. Si enim
vel pecunia vel honores cæteraq; tale quid af
ferāt cui nihil bonorū abesse videatur. nos qđ
fateamur fieri aliquos horū adeptiōe foelices
qđ si neq; id valent efficere quod pmittūt.
bonis qđ pluribus carēt. nōne liquido falsa in
eis beatitudinis spēcies deprehendit. Primū
igitur teipsum qui paulo ante diuitijs afflue

bas interrogo. Inter illas abundantissimas o-
pes. nūqm̄ ne animū tūū cepta ex qualibet
iniuria cōfundit anxietas **B.** At qui inq̄z tā
libero me fuisse aio quin aliqd̄ semp̄ angerer
remisci ne queo **P.** Nōne qz̄ aberat qd̄ abesse
nō velles. vel aberat qd̄ abesse noluiſſes **B.**
Ita ē inq̄m̄ **P.** Illi? igit̄ praesentiā. hui? ab-
sentiā desiderabas **B.** Confiteor inq̄m̄ **P.**
Eget vero iquit eo quod q̄sqz̄ desiderat **B.**
Eget inq̄m̄ **P.** Qui vero egz̄ aliquo nō est
vsqz̄qz̄ sibi sufficiēs **B.** Mime inq̄m̄ **P.**
Tu itaqz̄ hāc insufficiētā plenimq̄t opibus
sustinebas **B.** Quidm̄ inq̄m̄ **P.** Opes igi-
tur nibilo idigētē sufficiētēqz̄ sibi facē neque-
unt. Et hoc erat quod p̄mittere videbāt. At
qui hoc qz̄ maxie cōsiderādū puto. qz̄ nihil ha-
beat suapte natura pecunia. vt̄ his a q̄bo pos-
sides inuitis nequeat auferri **B.** Fateor iqz̄
P. Quidm̄ fateare. cū eā quotidie valētior

aliquis eripiat inuito. Vnde eni forenses q̄ri
moniaē nisi q̄ vel vi vel fraude a nolentibz pe
cuniā repetunt ereptā. **B.** Ita est inq̄m.

P. Egebit igit̄ inquit extrinsecus petito p̄
sidio quo suā pecuniā quisq; tueatur. **B.**

Quis id inq̄z neget. **P.** Atq̄ nō egeret eo ni
si possideret pecuniā quā posset amittere. **B.**

Dubitari inq̄m nequit. **P.** In cōtrariū igit̄
relapsā res est. Nā q̄ sufficiente sibi facere pu
tabantur opes. alieno potius p̄sidio faciunt
indigentes. Quis autem modus est quo pel
latur diuitijs indigentia. Num enim diuites

esurire nequeunt. Num esurire non possunt.

Num frigus hybernuz pecuniosorum mēbra
non sentiunt. Sed adest iniquies opulentis
quo famē satient. quo sitim frig? q; depellāt

Sed hoc modo consolari quidem diuitijs in
digentia potest. sed auferri penitus non po
test. Nam si hæc hians semper atq; aliquid

poscens opibus expletur mane at necesse est
quæ possit expleri **T**aceo q̄ naturæ minimū
q̄ auaritiæ nihil satis est. **Q**uare si opes nec
sūmouere indigentia possunt. ⁊ ipse sua faci
unt. quid est q̄ eas sufficientiā præstare cre
datiſ. **M**etrū terciū libri tercii.

O Vanis fluēte diues auri gurgite **N**ō
expleturas cogat auarus opes. **O**
neretq; bacās colla rubri littoris **R**uraq; cen
feno scindat opima boue. **N**ec cura mordax
deserit superstitem. **D**efunctūq; leues nō co
mitantur opes.

Proſa quarta libri tercii.

Sed ne dignitates honorabilem reue
rendūq; cui puenerint reddunt. **N**ū
vis ea est magistratibus vt vſentiū mentibz
virtutes inserāt. vicia depellāt. **A**t qui non su
gare sed illustrare potiſ nequiciā solēt. **Q**uo
fit vt indignemur eas saepe nequissimiſ homi

mi bus contigisse **V**nde catullus licet in curuli
Nomiū sedentē. Strumā tamē n appellat. **V**i
des ne quantū malis de decus adijciant digni
tates. **A**t qui minus eorū patebit indignitas
si nullis honoribus inclarescāt. **T**u quoq; nū
tandem tot periculis addūci potuisti. vt euz
Decorato gerē magistratū putares. cū i eo
mētem nequissimi scurræ delatoris q; respice
res. **N**ō eni possumus ob honores reuerētia di
gnos iudicare. quos ipsis honorib; iudicam;
indignos. **A**t si quē sapiētia præditū vide
res. nūm posses eū vel reuerētia. vel ea qua
p̄ditus est sapiētia non dignū putare **P.**
Minime **P.** Inest eni dignitas propria vir
tuti quam protinus in eos quibus fuerit adiū
cta transfundit. **Q**uod quia populaēs facere
nequeunt honores. liquet eos ppriam digni
tatis pulchritudinem non habere. **I**n quo il
lud est animaduertēdum magis. **N**am si eo
f i.

abieciōz est quo magis a plurib⁹ quisq; cō
temnit. cū reuerēdos facere nequeat quos plu
ribus ostētat. despectiores potius improbos
dignitas facit. **V**erū nō impune. **R**eddunt
namq; improbi parē dignitatib⁹ vicem q̄s sua
cōtagione cōmaculāt. **A**tq; vt agnoscas ve
rā illā reuerētiā p̄ has vmbrales dignitates
nō posse cōtingere. sic collige **S**i q̄s multipli
ci cōsulatu functus in barbaras nationes for
te deuenerit. venerādū ne barbaris honoz faci
et. **A**tqui si hoc naturale munus dignitatib⁹
foret. ab officio suo quoquo gētū nullo mō
cessarēt. **S**ic ignis vbiq; terrarū nūq̄m tamē
calere desistit. **S**ed qm̄ id eis nō ppria vis. s̄
homin fallax ānectit opinio. vanescunt ilico
cū ad eos venerit qui dignitates eas esse nō
aestimant. **S**ed hoc apud exteras nationes.
Inter eos vero apud quos orie sunt. num p̄
petuo pdurāt **A**tq; p̄fectura magna olim po

testas . nūc mane nomē a senatorij cōsus gra
uis sarāna . **S**i q̄s quondā populi curasset an
nonā magnus habebat . nūc ea p̄fectura q̄d
abiecius . **V**t eni pauloātē dixim⁹ quod ni
hil habet p̄rij decoris opinione v̄tēti⁹ nunc
splēdorē acāpit . nūc amittit . **S**i igit̄ reueren
dos facere nequeunt dignitates . si vltro ip̄o
borū otagiōe sorbescūt . si mutatiōe t̄pm splē
dere desinūt . si gētū aestimatiōe vilescūt . q̄d
est quod in se expetēdæ pulchritudinis ha
beāt . nedum alijs p̄æstēt .

Metrū quartū libri terci⁹ .

Quāuis se tyrio sup̄b⁹ ostro . Come
ret . a niueis lapillis . Inuisus tamē
omnibus vigebat **L**uxuriæ **N**ero seuiētis .
Sed quōdam dabat improbus verēdis **P**a
tribus indecores curules **Q**uis illos igitur pu
tet beatos . **Q**uos miseri tribuūt honores .

Profa quinta libri terci⁹ .

An vero regna regūq; familiaritas ef-
ficere potentē valēt. Quidm̄ qñ eorū
foelicitas p̄petuo p̄durat. Atqui plena ē ex-
emplorū vetustas. plena etiāz p̄sēs aetas
qui reges foelicitatē calamitate mutauerint.
Op̄raeclara potētia quæ nē ad cōseruatiōem
quidem sui sat̄s efficax inuenitur. **Q**d si hæc
regnorūz ptās beatitudinis auctor est. nōne
si qua p̄te defuerit. foelicitatem minuat. mise-
riam importet. **S**ed quāuis late humana ten-
dant imperia. plures necesse est gentes relin-
qui quibus regum quisq; nō imperet. **Q**uæ ve-
ro parte beatos faciēs definit ptās. hac impo-
tētia subintrat q̄ miseros faciūt. **H**oc igitur mō-
maiorē regibus inesse necesse est miseræ por-
tionem. **E**xpertus sortis suæ periculatorū ty-
rānus regni metus pendētis supra verticēz gla-
dij terrore simulauit. **Q**uæ est igitur hæc po-
testas quæ solitudinuz morsus expellere. q̄

formidinū aculeos vitare neq̄t. Atqui vellēt
ip̄si vixisse securi sed nequeūt. **D**ebinc de po
testate gloriāt. **A**n tu potētē censes quē vid e
as velle qđ nō possit efficere. **P**otētē censes q̄
satellite latus ābit. q̄ quos terret ipse pl̄ me
tuit. **Q**ui vt potēs esse videatur. in seruiētuz
manu situs est. **N**ā quid ego de regum fami
liaribus differā cū regna ipsa tantā imbecilli
tatis plena demonstrēm. **Q**uos quidez regia
potestas saepe incolumis. saepe autē lapsa p̄
sterit. **N**ero **S**enecā familiarēz p̄ceptorē
q̄ suū ad eligēdā mortis coegit arbitrium.
Papinianū diu inter aulicos potētē. militum
gladijs **A**ntonius obiecit. **A**tqui vterq̄z potē
tiae suae renūciare voluerūt. quorū **S**eneca o
pes etiā suas tradere **N**erom̄. seq̄ in oīū cōfer
re conatus est. **S**ed dū ruituroz moles ipsa tra
hit neuter quod voluit effecit. **Q**uā ē igitur
potētia quā p̄time scūt hñtes. quā nec cū hrē
p̄ ij

velis tutus sis . et cū deponere cupias vitare
nō possis . An p̄sidio sūt amici quos nō virtus
sed fortuna cōaliat . Sed quē foelicitas ami
cū fecit . infortunū faciet inimicū Quae vero
pestis efficacior ad nocēdum q̄m familiaris in
imicus .

Metrū quintū libri tercij .

Qui se volet esse potentē . Animos do
met ille feroces . Nec victa libidine
colla fcedis summittat habenis . Etenim li
cet indica longe Tellus tua iura tremiscat .
Et seruiat vltima tyle . Tamen atras pellē
cūras . Miseras q̄ fugare querelas Non posse
potentia non est .

Profa sexta libri tercij .

Gloria vero q̄m fallax saepe q̄m tur
pis est . Vnde nō iniuria tragicus ex
clamat . O gloria gloria millibus hominum
mortalium nihil aliud facta nisi auriūz infla

tio magna. **P**lures eni magnū saepe nomen
falsis vulgi opinionibus abstulerūt. quo quid
turpius excogitari potest? **N**ā qui falso praē
dicant. suis ipsi necesse est laudibus erubescāt
Quae si etiā meritis cōqueſitae sint. quid tam
sapiētis adiecerūt cōsciētiae. qui bonum suum
non populari rumore. sed cōsciētiae veritate
metit. **Q**uod si hoc ipsū ppagasse nomē pul
chrum videt. cōsequens est vt foedū non ex
tendisse iudicet. **S**z cū vti pauloātē differui.
plures gētes necesse sit esse ad quas vni? fama ho
minis nequeat pueire. sit vt quē tu aestimas
glorioſū esse. proxima pte terrarū videat
inglorius. **I**nter haec vero popularem glori
am ne commemoratione quibem dignam pu
to. quae nec iudicio vero prouenit. nec vnqz
firma perdurat. **T**am vero qz sit inane. qz fu
tile nobilitatis nomē qd n̄ videat. qd si ad clari
tudine referat aliena ē **V**idet nāqz eē nobilitas
f. m. j.

quædã de meritis veniens laus parentũ. **Q**d
si claritudinẽ pdicatio facit. illi sunt clari ne
cesse est qui pdicant. **Q**uare splendiduz te si
tuam nõ habes. aliena claritudo non efficit.
Quod si quid est in nobilitate bonũ id eẽ ar
bitroz solũ. vt imposta nobilibus necessitudo
videat. ne a maiorũ virtute degeneret.

Metrũ sextũ libri tercij.

O Mne hoim genus in terris **S**imili fur
git ab ortu. **V**nus eni rerũ pater est
Vnus qui cuncta ministrat. **I**lle dedit phoe
bo radios **D**edit et cornua lunæ. **I**lle homies
etiam terris **D**edit et sidera cælo. **D**ic clausit
mẽbris animos **C**elsa sede petitos. **M**ortales
igit cunctos **E**dit nobile germen. **Q**uid ge
nus et pavos strepitis **S**i primordia vestra
Auctoreq; deum spectes **N**ullus degener ex
tat. **N**i vicijs priora fouens **P**ropriũ deserat
ortum. **P**rofa septima libri tercij.

Quid autē de corpōriū voluptatibus loq̄r.
quarū appetētia quibez plena est anxietatis
facietas vero penitētiæ. Quātos illæ mōrboſ
q̄z intolerabiles colorēſ q̄ſi quendā fructū ne
quidāe fruentiū ſolēt referre corpōrībo. quaruz
motus quid habeat iucūditatis ignoro. **T**ri
ſtes vero eē voluptatū exitus quiſq̄s remin
ſci libidinū ſuarū volet itelliget. Quæ ſi bea
toſ explicare p̄nt. nihil cauſæ ē quin pecudeſ
quoq̄ beatæ eſſe dicant. quarum omnis ad
explendam corporalem lacunaz feſtimat in
tentio. **D**oneſtiſſima quidem coniugiſ libero
rūq̄ foret iucunditas. ſed nimis e natura di
ctum eſt. neſcio quem filioſ inueniſſe torto
reſ. quorū q̄z ſit mordax quæcūq̄ cōdiāo ne
q̄ alias expertum te. neq̄ nunc anxium ne
ceſſe eſt admonere. **I**n quo euripidiſ mei ſē
tentiā probo. qui carentem liberis infortuni
o dixit eſſe foelicem.

H Metrum septimum libri tercij.
Abet hoc voluptas omnis Stimulis a
git fruētes. Apiumq; par volantū. Vbi gra
ta mella fudit Fugit. et nimis tenaci. Ferit
icta corda morfu.

Prosa octaua libri tercij.

Nihil igitur dubiū est quin hæc ad be
atitudinē viæ deuia quodā sint. nec p
ducere eo quēq; valeāt ad quod se pductu
ras eē pmittūt. Quātis vero implicite malis
sint breuissime mōstrabo. Quid enī? pecuniā
ne cōgregare conaberis. h̄ eripies habenti. Di
gnitatib; fulgē velis? donāti supplicabis. Et
quā præire cæteros honore cupis pscēdi hūili
tate vilesces. Potētia ne desideras? subiecto
rū insidijs obnoxio? piculis subiacebis. Glori
am petis? h̄ p aspera quāq; distract? secur? eē
desistis. Voluptariā vitā degas? h̄ quæ n̄ sper

nat atq; abijciat vilissimæ fragilissimæq; rei
corpis seruitiū. **I**ā vero q̄ bona p̄ se corpis fe
rūt. q̄z exigua q̄z fragili possessione nitunt̄.
Nū enī elephātes mole. thauros robore supe
rare poteritis. **N**ū tygres velocitate p̄ibitis.
Respiciāte cæli spaciū. firmitudinē. celeritatē
Et aliq̄n̄ desimite vilia mirari. **Q**uod quidem
cælū nō his potius ē q̄z sua q̄ regit̄ ratione mi
rādū. **F**ormæ vero mitor vt rapid⁹ est. vt ve
lox ⁊ vernalium florum mutabilitate fugad
oz. **Q**d si vt **A**ristoteles ait. linceis oculis ho
mines viderentur. vt eorum visus obstantia
quæq; penetraēt. nonne introspectis visceri
bus illud **A**labiadis superficiæ pulcherrimuz
corpus turpissimum videretur. **I**gitur te pul
chrum videri non tua natura. sed oculorum
spectantium reddit ifirmitas. **S**ed æstima
te q̄m vultis nimio corporis bona. **D**um scia
tis hoc quodcunq; miramini triduanæ febrīg

igniculo posse dissolui. Ex quibus oibus illud
in summam redigere licet. quod haec nec prestare quam
pollicentur bona possunt. nec omnium bonorum congregati
one perfecta sunt. ea nec ad beatitudinem qua
si quaedam calles ferunt. nec beatos ipsa perficiunt

H Metrum octauum libri tercij.
Eu quam miseros tramite deuios. Ab
ducat ignorantia. Non aurum in viridi quam
raris arbore. Nec vite gemmas carpitis. Non al
tis laqueos montibus abditis. Ut pisce dite
tis dapes. Nec vobis capreas si libeat sequi.
Tyrrhena captatis vada. Ipsos quin etiam
fluctibus abditos. Non recessus aequoris
Quae gemmis niueis vnda feracior. Vel quae
rubentis purpurae. Nec non quae tenero pisce
vel asperis praestent echinis littora.
Sed quoniam lateat quod cupiunt bonum.
Nescire caeci sustinent. Et quod stelliferum
trans abiit polum Tellure dimersi petunt.

Quid dignū stolidis mētibus? impre ceter Opes
honorēs ambiant. Et cum falsa graui mole
parauerint. Tum vera cognoscant bona.

Prosa nona libri tercij. •

Hacten? mēdaas formā foeliātatis o
stēdisse suffecerit. quā si perspicacit
intueris. ordo est deinceps quæ sit vera mon
strare. **B.** Atqui video inquā nec opibus suf
ficiētiā. nec regnis potētiā. nec reuerētiā
dignitatibus. nec celebritatem gloriæ. nec
lætiā voluptatibus posse cōtingere. **P.** An
etiam causas cur id ita sit deprehendisti. **B.**
Tenui quidem veluti rimula mihi videor itue
ri. sed ex te cognoscere apertius malim. **P.**
Atqui promptissima ratio est. Quod eni sim
plex indiuisumq; natura id error humanus
separat. et a veritatq; perfecto ad falsuz in
perfectumq; traducit. An tu arbitraris quod
nihilō indigeat egere potentia. **B.** Minime

inquā **P.** Recte tu quædam. Nam si quod est quod
in vlla re imbecillioris valentia sit in hac perfidi
o necesse est egeat alieno **B.** Ita est inquam **P.**
Igitur sufficientia potentiaque vna eademque est na
tura **B.** Sic videtur **P.** Quod vero huiusmo
di sit spernendum ne esse censes. an contra rerum
omnium veneratioe dignissimum **B.** At hoc in
quam. ne dubitari quæ potest **P.** Addamus
igitur sufficientia potentiaque reuerentiam. ut hæc
tria vnum esse iudicemus **B.** Addamus siquæ
dem vera volumus ostendi **P.** Quid igitur inquit.
obscurum ne hoc atque ignobile censes esse. an o
celebritate clarissimum **C.** Considera vero ne quod
nihil indigere quod potentissimum. quod hono
re dignissimum esse concessus est egere claritudi
ne quam sibi præstare non possit. atque ob id
aliqua ex parte videatur abfectius **B.** Non
possum inquam quin hoc vti est. ita etiam celeberr
entium esse considerat **P.** Consequens igitur est. ut

claritudinē superioribus tribo nihil differre
fateamur. **B.** Cōsequitur inq̄m. **P.** Quod
igitur nullius egeat alieni quod suis cuncta
viribus possit. quod sit clarum atq; reueren
dum. nōne hoc iam constat eē lætissimū. **B.**
Sed vnde huic inquā tali inuicem vllus obre
pat. ne cogitare quidem possum. **P.** Quare
placitum esse læticiæ siquidē superiora mane
bunt necesse est confiteri. Atquē illud q̄ per
eandem necessariū est. sufficientiæ. potentiæ.
claritudinis. reuerentiæ. iucunditatis nomi
na quidem esse diuersa. nullo vero modo dis
crepare substantiā. **B.** Necesse est inquam.
P. Hoc igitur quod est vnū simplexq; na
tura. prauitas hominum dispertit. Et dum
rei quæ partibus caret partem conatur adipi
sci. nec portionem quæ nulla est. nec ipsam
quā minime affectat assequit. **B.** Quonā
mō inquā. **P.** Qui diuitias inq̄t petit penuriæ

fuga. de potentia nihil laborat. vilis obscurus
que esse mavult. multas etiam sibi naturales que
subtrahit voluptates ne pecuniam quam paravit
amittat. Sed hoc modo ne sufficientia quidem
contingit ei que valentia deserit. quem molestia
pungit. quem vilitas abijcit. quem recondit
obscuritas. Qui vero solum posse desiderat. pro
fligat opes. despicit voluptates. honoremque
potentiam carentem. gloriam quoque nihilipendit.
Sed huic quoque quam multa deficiant vides.
fit enim ut aliquando necessarius egeat. ut anxietati-
bus mordeatur. Cumque haec depellere neque-
at id etiam quod maxime petebat potens esse desi-
stit. Similiter ratiocinari de honoribus gloria
voluptatibus licet. Nam cum unumquodque ho-
rum idem quod caetera sit quisquis horum aliquid
sine caeteris petit. ne illud quidem quod desi-
derat apprehendit. **H.** Quid igitur inquam. **P.**
S. Si quis cuncta simul cupiat adipisci summam

quidem beatitudinis ille velit. sed num i his
eam reperiet quae demonstrauimus id quod
pollicentur nō posse cōferre **B.** Minime iqm
P. In his igit̄ quae singula quaeq; expet̄to
rum praestare creduntur. beatitudo nullo mo
do inuestigāda est **B.** Fateor inquā. a hoc
nihil verius dici potest **P.** Dabis igitur iqt̄
a formam falsae felicitatis a causas. **D.** Fle
cte iunc in aduersum mētis intuitū. ibi eniz
verā quā pmisimus statim videbis **B.** Atq;
haec inquā vel caeco perspicua est. eamq; tu
pauloāte mōstrasti. dū falsē causas aperire co
nabaris. **N.**am nisi fallor ea vera est et perfe
cta felicitas quae sufficientem. potentem. re
uerendū. celebrem. laetūq; perficiat. **A.**tq; vt
me interius animaduertisse cognoscas. quae
vnū horum qm̄ idem cūcta sūt veraciter p̄sta
re potest. hāc esse plenā beatitudinē sine am
biguitate cognosco **P.** O te alimne haec opi
81.

mōne foelicem sentio siquidē hoc inquit adie
cēris. **B.** Quidnā inquā **P.** Esse ne aliqd
in his mortalibus caducis qz rebus putas qd
huiusmodi statū possit afferre **B.** Minime
inquā puto. **I**d qz a te nihil vt ampli? deside
ret ostēsum est **P.** Haec igitur vel imagies
veri boni vel ipsecta quaedā daē bona mor
talibus vident. verū autē atqz pfectuz bonū
conferre nō possunt **B.** Assentior inquā.
Philosophia. Quoniam igitur agnouisti q̄
vera illa sit. q̄ autem beatitudinē mentiatur.
nunc superest vt vnbe veram hanc petere pos
sis agnoscas **B.** **I**d quidem inquā iādudū
vehementer expecto **P.** Sed cum vti i thi
meo platoni inquit nostro placet. **I**n minimis
qz rebus diuinū p̄sidiū debeat implorari. qd
nunc faciendū censes. vt illius sumi boni sebtē
reperire mereamur **B.** **I**nuocandū rerū om
nium inquā patrē. quo praetermissō nullum

rite fundat' exordiū **P**. Recte inquit ac sit
ita modulata ē. **M**etrū nonū libri tercij.

Qui ppetua mūdū ratione gubernas
Terrarū caeliq; fatōr q̄ tēp? ab æuo
Tre iubes stabilis q; manēs das cū cta moue
ri **Q**uē nō externæ pepulerūt fingere causæ.
Materiæ fluitatis op? verū insita sūmi. **F**or
ma boni liuore carēs . tu cūcta supno **D**ucis
ab exemplo. pulchrū pulcherrimus ipse **M**ū
dū mente gerēs similiq; i imagie formā? **P**er
fectas q; iubes pfectū absoluē ptes . **T**u nu
meris elemēta ligas vt frigora flāmis . **A**ri
da conueniant liquids . ne purior igni? **E**uo
let . aut mersas seducant pondera pondera fer
ras **T**u triplicis in mediam naturæ cuncta mo
uentem .

Connectens animam per consona membra
resoluis . **Q**uæ cum secta duos motum glo
merauit in orbēs .

In semet reditura meat mētemq; profundā
Circuit a simili conuertit imagine cælum
Tu caulis animas paribus vitas q; minores
Prouebis . a leuibo sublimes currib; aptas
In cælū tetramq; seris q̄s lege benigna .
Ad te cōuersas reduā facis igne reuerti .
Da pater āgustam mēti cōscēdere sedem .
Da fontem lustrare boni . da luce reperta
In te conspicuos animi desigere visus .
Disijce terrenæ nebulas a pondera molis .
Atqui tuo splendore mica . tu nāq; serenum
Tu requies tranquilla pijs te cernere finis
Prināpiū . vector . dux . semita . terminus idē

Prosa decima libri tercij.

Quoniam igitur quæ sit imperfecti . quæ
nam perfecti boni forma vidisti . nūc
demonstrādū reor quonā hæc felicitatis per
fectio constituta sit . In quo illud primū ar
bitror inquirendum . an aliquod huiusmodi

bonū quale pauloāte definiſti in rerū natura
poſſit exiſtē. ne nos p̄ter rei ſubiectae verita
tē caſſa cogitationis imago deāpiat **S**3 quin
exiſtat ſitq; hoc veluti quidā omniū fons bo
norum negari nequit **O**mne enī quod imper
fectū eſſe dicit̄. id diminutione perfecti iper
fectū eſſe perhibet̄. **Q**uo ſit vt ſi in quolibet
genere imperfectum quid eſſe videat̄. in eo p
fectū quoq; aliquid eſſe neceſſe ſit. **E**t enim
p̄fectione ſublata vnde illud qd̄ imperfectuz
perhibetur extiterit ne ſingi quidē poſteſt **N**e
q; enī ab diminutis in cōſummatas q; natura
rerū coepit exordiū. ſ; ab integris abſolutis q;
p̄cedens in hęc extrema atq; effoeta dilabi
tur. **Q**d ſi vti pauloāte mōſtrauimus ē quae
dā boni fragilis imperfecta foeliātas eſſe aliquā
ſolidā p̄fectamq; nō poſteſt dubitari. **B.**
Firmiſſime inquā veriffimeq; ocluſum eſt.
P. Quo vero inquit habitet ita cōſidera. **De.**
g in

Uni rerū omniū prināpem bonū esse cōmūnis
humanorum oceptio pbat animorū. **N**az cū
deo nihil meli⁹ excogitari queat. id quo me
lius nihil est bonū eē quis dubitat. Ita vero
bonū esse deum ratio demōstrat. . vt perfectū
quoq; in eo bonū esse cōvincat. **N**ā si tale sit
rerū omniū princeps esse non poterit. Erit enī
eo praestātius aliquid. pfectū possides bonū
quod hoc prius atq; antiquius esse videatur
Omnia nāq; pfecta minus integris priora .
esse claruerunt. **Q**uare ne in infuitū ratio pbe
at ostendū est summū deū. sūmi pfectiq; bo
ni esse plenissimū. sed pfectū bonuz verā esse
beatitudinē cōstituim⁹? **V**erā igit̄ beatitudinē
i sūmo deo sitam esse necē est. **R.** Acāpio in
quā nec est quod cōtradiā vllō modo queat.
P. Sed queso inquit te vide q̄z id sancte at
q; inuolabiliter pbes q; boni summi sūmū de
um diximus esse plenissimum. **R.** Quoniam

inquit modo **P**. Ne hunc rerum omnium pa-
trem illud summū bonum quo plenus esse p-
hibetur. vel extrinsecus accepisse. vel ita natu-
raliter habere psumas. quasi habentis dei ha-
bitæq; beatitudinis diuersam cogites esse sub-
stantiam **N**am si extrinsecus acceptū putes.
præstantius id quod dederit eo quod accepe-
rit existimare possis. **S**ed hūc esse rerū oim
præcellētissimum dignissime cōstemur. **Q**uod si
natura quidem inest. sed ratione diuersū. cū
de rerum prināpe loquamur deo. fingat q̄ po-
test quis hæc diuersa cōiunxerit. **P**ostremo
quod a qualibet re diuersum est. id nō est il-
lud a quo itelligitur esse diuersum. quare qd̄
a summo bono diuersum est. sui natura id sū-
mū bonū non est. qd̄ nefas ē de eo cogitare q̄
nihil cōstat eē p̄stātius **O**mnino enim nulli
rei natura suo prināpio melior poterit existē.

Quare quod omnium principium sit. id etiam
sui substantia summum esse bonum verissima rati
one conluserim. **B.** Rectissime inquam. **P.**
Sed summum bonum beatitudinem esse concessum
est. **B.** Ita est inquam. **P.** Igitur inquit de
um esse ipsam beatitudinem necesse est confiteri.
B. Nec appositis inquam prioribus refragari
queo et ab illis hoc illatum sequens esse perspi
cio. **P.** Respice inquit an hinc quod idem firmi
us approbetur quod duo summa bona quae a se
diuersa sint esse non possunt. Etenim quod discre
pant bona non esse alterum quod sit alterum li
quet. quare neutrum poterit esse perfectum.
cum alterutri alterum deest. Sed quod perfe
ctum non sit. id summum non esse manifestum est
Nullo modo igitur quae summa sunt bona ea possunt
esse diuersa. Atqui et beatitudinem et deum su
mmum bonum esse collegimus. quare ipsam necesse est
summam esse beatitudinem quae sit summa di

uinitas **B.** Nihil in quā nec re ipsa uerius .
nec ratio cōnatione firmus . nec dō dignius cō
cludi potest **P.** Super hæc inq̄t igit̄ ueluti
geometrae solent demonstratis p̄positis aliqd
inferre quæ porismata ipsi uocant . Ita ego
quoq; tibi ueluti corollariū dabo . Nam quo
mā beatitudinis adeptione fiunt homines beati
B. Beatitudo uera est ipsa diuinitas . diuinita
tis adeptione fieri beatos manifestū est . **S.**
vti iusticiæ adeptione iusti . sapientiæ sapiē
tes fiūt . ita diuinitatē adeptos deos fieri simi
li ratione necesse est . Omnis igitur beatus de
us . sed natura quidem vnus . participatione
uero nihil p̄hibet esse q̄mplurimos **B.** Et
pulchrum in quā hoc atq; præcōsum siue po
risma siue corollariū uocari mauius **P.** Atq̄
hoc quoq; pulchrius nihil est quod bis anne
ctenduz esse ratio persuadet **B.** Quid inq; **P.**
P. Cum multa inquit beatitudo continere yi

deatur. vtrum ne haec omnia vnū veluti cor
pus beatitudinis quadā partiuꝝ varietate cō
iungāt. **An** sit eorum aliquid quod beatitu
dinis substātiā compleat. ad hoc vero cae
tera referant. **B.** Vellem id inquā ipsaruꝝ re
rum cōmemoratione patefaceres. **P.** Nonne
inquit beatitudinem bonū esse censemus. **B.**
Ac summū quidem inquā. **P.** Ad dās inquit
hoc omnibus licet. **Nam** eadem sufficiētia sū
ma est. eadem summa potentia. reuerentia q̄
q̄ claritas ⁊ voluptas beatitudo esse iudicat.
B. Quid igitur. **P.** Decēne omnia bona.
sufficiētia. potētia. caeteraq; veluti quaedā be
atitudinis membra sunt. an ad bonum veluti
ad verticēꝝ cūcta referūtur. **B.** Intellico in
quam quid inuestigādūꝝ pponas. h̄ quid cō
stituas audire desidero. **P.** Cuius rei discre
pationem sic acāpe. **Si** haec omnia beatitudi
nis membra foret. a se quoq; inuicem discre

parēt. Hæc est eni partium natura. vt vnuz
corpus diuersa componāt. **H.** Atqui hæc o
mnia idem esse mōstrata sūt. **H.** Minime igi
tur membra sunt. Alioquin ex vno membro
beatitudo videbitur esse cōiuncta. quod fieri
nequit. **H.** Id quidem inquā dubium non ē
sed id quod restat expectat. **H.** Ad bonuz ve
ro cætera referri palam est. **I.** cārco enim suf
ficiētia petitur. quoniam bonum esse iudicat
I. cārco potentia quoniam id quoq; esse credi
unt bonum. **I.** dem de reuerētia claritudine iu
cunditate coniectare licet. **O.** mium igitur
expetenrūdom sūma atq; cāsa bonum est.
Q. uod eni neq; re neq; similitudine vllum in
se retinet bonuz. id expeti nullo modo potest
C. ontraq; etiam quæ natura bona non sunt.
tamen si esse videantur q̄si vera bona sint ap
petuntur. **Q.** uo fit vt sūmma cārco atq; cāsa

expetitorū omniū bonitas esse iure credatur
Cuius vero causa quid expetit id maxime vide-
tur optari. Veluti si salutis causa quispiam ve-
lit equitare nō tam equitandi motū desiderat
quā salutis effectū Cū igitur omnia boni grā
petantur non illa potius quā bonum ipsius de-
sideratur ab oibus. **S**ed propter quod cetera op-
tantur beatitudinē esse censuimus quare sic quā
sola queritur beatitudo Ex quo liquide apparet
ipsius boni et beatitudinis unā atque eandem esse
substantiam **R**. nihil video cur differre quāpi-
am possit **P**. Sed deus veramque beatitudinē
unū atque idem esse monstrauimus? **R**. Ita est
inquam **P**. Secure igitur concludere licet dei
quoque in ipso bono nec usquam alio sitam esse
substantiam.

H Metrum decimum libri tercij.
Vc omnes pariter venite capti.
Quos fallax ligat improbis catenis

Terrenas hebetans libido mētes . Dic erit vobis
requies laborum . Dic portus placida manens
quiete . Doc patens vnū miseris asilum
Non quicquid tagus aureis harenis Donat .
aut hermus rutilante ripa . Aut indus calido
ppinquus orbi . Candidis miscens virides lapillos .
Illustrant aciem magis quā caecos Insuas
condūt animos tenebras . Doc quicquid placet
excitatque mētes . Infimis tellus aluit
cauernis Splendor quo regitur vigetque caelū
Vitat obscuras animae ruinas . Hanc quisque
poterit notare lucem . Candidos phoebe radi
os negabit . **P**rosa vndeāma libri tercij
Absentior inquā . cuncta eni firmissi
mō nexa rationibus cōstāt **P** . Tum illa quā
ti inquit aestimabis . si bonum ipsum quid sit
agnoueris **E** . Infiniti inquam siquidem mihi
pariter deū quoque qui bonū est attingat agno
scere **P** . Atqui hoc verissima inquit ratione

patefaciā. Maneāt modo quæ pauloāte delu
sa sunt **B.** Manebūt in quā **P.** Nōne inqt
mōstrauimus ea quæ appetunt a pluribus.
icārcō vera pfecta q; bona nō esse. qm̄ a se in
uicē discreparēt. cum q; alteri abesset alterum
plenū absolutūq; bonū afferre nō posse. Tū
autē verū bonū fieri. cū in vnam veluti formā
atq; efficiētiā colligūt. vt quæ sufficiētia
est eadem sit potentia. reuerētia claritas atq;
iucūditas Nisi vero vnum atq; idem oia sint
nihil habere quo inter expetēda numerentur
B. Demōstratū est inq; nec dubitari vllō
modo potest **P.** Quæ igit cum discrepant.
minime bona sunt. cū verō vnū esse coeperint
bona sunt. Nōne hæc vt bona sint. vnitatis
fieri adeptione cōtingit **B.** Ita inq; videt
P. Sed omne quod bonū est. boni pūcipa
tione bonū eē cōcedis. an minime **B.** Ita ē
P. oportet igitur idem esse vnū atq; bonum

simili ratione credas. Eadē nāq; substantia
eorū est quorū naturaliter nō est diuersus ef-
fectus. **B.** Negare inquā nequeo. **P.** No-
sti ne igitur inquit omne quod ē tādiu manē
atq; subsistē q̄ndiu sit vnū. **B.** Sed interire at-
q; dissolui paritē cū vnū esse destiterit. **B.**
Quonā inquā mō. **P.** Vt in aialibus inq̄t.
cū in vnū coeunt ac p̄manēt anima corp⁹ q;
id animal vocatur. **C**ū vero hæc vnitās vtri-
usq; separatione dissoluit̄. interire nec iam eē
aial liquet. **I**psū q; corpus cū in vna forma
mēbrorū coniūctione p̄manet. hūana vnit̄
spēdes. **A**t si distributæ segregatæq; ptes
corporis distraxerint vnitatē. definit esse qd̄
fuerat. **E**oq; modo percurrētī cætera pculdu-
bio patebit subsistere vnūquodq; dū vnū
est. cū vero vnū esse definit interire. **B.** **C**ōsi-
derātī inquā mibi plura mime aliud videt̄. **P.**
Est ne igitur inquit quod naturaliter agat.

relieta subsistēdi appetētia. venire ad interi-
tum corruptionemq; desideret. **B.** Si anima
ha in quā cōsiderem. quæ habēt aliquam vo-
lēdi polēdiq; naturam. Nihil inuenio quod
nullis extra cogētibus abijciat manēdi intēti-
onem. ⁊ ad interitum sponte festinet. **O**mnē
namq; animal tueri salutem laborat. mortem
vero perniciemq; deuitat. **S**ed quid de herb
arboribusq; quid de inanimatis omnino cō-
sentiam rebus proorsus dubito. **P.** Atqui nō
est q; de hoc possis abigere cū herbas atq; ar-
bores intuearis primum sibi cōueniētibus in
nāsci locis. vbi quantum earum queat natu-
ra. cito exarescere atq; interire nō possint. **N**ā
aliæ quidem campis aliæ mōtib; oriuntur.
alias ferunt paludes. aliæ saxis hærent. ali-
arum fecundæ sunt steriles arenæ. quas si in
alia quispiam loca transferre cōnetur arescāt.
Sed dat cuiq; natura quod conuenit. ⁊ ne

dum manere possunt intereant elaborat.

Quid q̄ omēs velut in terras ore diverso tra
hūt alimēta radiāb? . ac p̄ medullas robur
corticemq; diffundūt. **Q**uid q̄ nobilissimuz
quidq; . sicuti medulla est . in interiore semp̄
sebe reconditur . extra vero quadā ligni firmi
tate tuetur . vltimus autē cortex aduersuz cæ
li intemperiem quasi mali paties defensor op
ponit . **T**am vero quāta est naturæ diligēti
a vt cūcta multiplicato semine ppagentur .
quæ omnia nō modo ad tempus manēdi ve
rum generatim quoq; q̄si in p̄petuū p̄manen
di veluti quasdā machinas esse quis nesciat
Ea etiam quæ inanimata esse creduntur nō
ne quod suum est quæq; simili ratione deside
rant . **C**ur eni flāmas q̄dem sursum leuitas ve
hit? terras vero p̄orsū pondus deprimit . nisi
q̄ hæc singulis loca motiones q; cōueniunt .
Porro autē quod cuiq; cōsentaneum est id
h. j.

vnūquodq; cōseruat sicuti ea q̄ sunt inimica
corrumpūt. **I**ā vero que dura sūt vt lapides
adbærent tenacissime p̄tibus suis . et ne facile
dissoluantur resistunt. **Q**uæ vero liquentia
vt aer atq; aqua facile quidem diuidentibus
cedūt . h̄c ito i ea sursum a quibus sūt abscisa re
labunt . **I**gnis vero omnē refugit sectionem
Neq; nūc nos de volūtarijs aie cognoscētis
motibus . h̄c de naturali intētionē tractauim?
Sicuti est q; acceptas escas sine cogitatioē
trāsigimus . q; in somno sp̄ritū ducim? nesci
entes . **N**ā ne in animalibus quidem manēdi a
mor ex animæ volūtatibus . verū ex naturæ
principijs venit . **N**ā saepe mortē cogentibus
causis quā natura reformidat . volūtas ample
ctitur . **C**ontraq; illud quo solo mortaliū
rerū durat diuturnitas . gignēdi op? . quod
natura semp appetit interdū coerct volūtas
Adeo hæc sui caritas nō ex aiali motiōe . sed

ex naturali infensione pcedit **D**edit enī puidē
tia creatis a se reb? hāc vel maximā manēdi
causaz vt quoad possunt naturalitē manere de
siberēt. **Q**uare nihil ē q̄ vllō mō queas dubi
tare cūcta q̄ sunt. appetere naturaliter cōstā
tiā pmanēdi deuitare piniē **R**. **C**ōfiteor in
quā nūc me indubitato cernē q̄ dudū icerta
videbant **P**. **Q**uod autē iquit subsistere ac
pmanē appetit id vnū eē desiterat. **D**oc enī
sublato ne eē qdē cui qm pmanebit **R**. **V**e
rū ē iquā **P**. **O**ia igif iqt vnū desiderāt **R**.
Cōsēsi **P**. **S**ed vnū id ipsū mōstrauim? eē
qd bonū **R**. **I**ta quidem **P**. **C**ūcta igitur
bonū petūt. quod quidem ita describas licet
ipsū bonū esse quod desiderēt ab oib? **R**. **N**i
hil in quā verius excogitari potest **N**ā vel ad
nihilū cūcta referunt. ⁊ vno veluti vertice de
stituta sine rectoē fluitabūt. ā si qd ē ad qd
vniuersa festinēt id erit oim sūmū bono **P**
h 17

Et illa inimum inquit .o alumne letor . ipsa
eni mediae veritatis nota mente fixisti . Sed
in hoc patuit tibi quod ignorare te paulo ante
dicebas **B.** Quid inquam **P.** Quis esset iqt
rerum omniu finis **I**s est eni profecto quod
deliberatur ab omnibus . quod quia bonuz ee
collegimus . oportet rerum omnium finez bo
num esse fateamur .

Metrū vntecimū tercij de consolatione libri .

O Visquis profunda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deus falli .

In se reuoluat intini lucem visus Longos q;
in orbem cogat inflectens motus . Animum
q; doceat quicquid extra molitur . Suis re
trusum possidere thesauris . Dudum quod a
tra texit erroris nubes . Lucebit ipso perspicua
dus phoebo **N**ō omne nāq; mente de pulit lumē
Obliuiofaz corpus inuehens molē . Haeret p
fecto semen introitusq; veri . Quod excitatur

ventilante doctrina. Nam cur rogati sponte
recta cēsetis. Ni merfus alto viuēt fomes cor
te. Qd si platonis musa psonat verū. Quod
quisq; discit immemor recordat.

Prosa duodecima libri tercij.

Num ego platonem inquā vaxhemēter
assentior. nā me horum iam secundo
comemoras. Primū q; memoriā corporea cō
tagione. dehinc cū inceroris mole press? amī
si. **P.** Tū illa si priora inquit cōssa respicias.
ne illud quidē longius aberit quin recorderis
quod te dudū nesciē cōfessus es. **B.** Quid in
quā. **P.** Quibus ait illa gubernaculis mun
dus regat. **B.** Memini inquā me incitiā me
am fuisse cōfessum. Sed quid afferas. licet
iam prospiciā. planius tamē ex te audiē desi
dero. **P.** Mūdū hunc inquit a deo regi paulo
āte minime dubitādū putabas. **B.** Ne nūc
quidem arbitror inquā. nec vnq; dubitādū
b 91

puto **P**. Quibus q; in hoc ratioibus accedā
breuiter exponā. Mundus hic ex tam diuer
sis cōtrarijs q; p̄tibus in vnā formaz minime
cōuenisset. nisi vnus esset q̄ tam diuersa cōtū
geret. coniuncta vero naturaruz ipsa diuerfi
tas inuicē discors dissoāaret atq; diuelleret
nisi esset vn̄ q̄ quod nexuit cōtineret. Nō tā
vero certus naturæ ordo p̄cederet. nec tam dis
positos motus locis t̄p̄ib; efficiētia spacijs q̄
litatib; explicaret. nisi vnus ess; qui has mu
tationū varietates manēs ipse disponeret.
Hoc quicquid est quo condita manēt atq;
agitant̄ v̄sitato cūctis vocabulo deum nomi
no **P**. Tum illa. Cum hæc inquit ita senti
as paruā mihi restāē operā puto. vt foelicitā
tis compos patriā sospes reuisas. sed quæ p
posuimus intueamur. Nonne in beatitudine
sufficiētia numerauimus. deumq; beatitudi
nem ipsam esse consensimus **H**. Ita quide;

P. Et ad mundum igitur inquit regendum
nullis extrinsecus adminiculis indigebit. ali
oquin si quo egeat plenam sufficientiam non ha
bebit. **R.** Id inquam ita est necessarium. **P.**
Per se igitur solum cuncta disponit. **R.** Nega
ri inquam non potest. **P.** Atqui deus ipsi bonum
esse monstrat? est. **R.** Memini inquam. **P.** Per
bonum igitur cuncta disponit. siquidem pro se regit
omnia que bonum esse sensimus. et hic est veluti
quidam clauus atque gubernaculum. quo munda
na machina stabilis atque incorrupta seruat.
R. Vehementer assentior inquam. et id te pau
lo ante dicturam tenui licet suspitione prospe
xi. **P.** Credo inquit. iam enim ut arbitror vigi
lantius ad cernenda vera oculos deducis. si quod
dictum non minus ad obtuendum patet. **R.** Quid
inquam. **P.** Cum deus inquit omnia bonitatis
clauo gubernare iure credatur. eademque omnia
sicuti docui ad bonum naturali intentione festinet.
b 17j

Nū dubitari potest quin volūtarie regāt. se
q; ad dispenētis nutū veluti cūemētia contē
perataq; rectori sponte cōuertāt. **B.** Ita in
quā necesse est. nec beatum regimen esse vide
ret. siquidem beate ctātū iugū feret non obtē
perātū salus. **P.** Nihil est igit qd naturā ser
uās deo cōtraire conet. **B.** Nihil inquā. **P.**
Quid si conet ait. nū tandem pficiet quicqm
aduersus eū. quē iure potētissimū beatitudis
esse concessimus. **B.** Proxius inquā nihil va
leret. **P.** Nō est igit aliquid quod sūmo hu
ic bonō vel velit vel possit obfistere. **B.** Non
inquā arbitror. **P.** Est igit summū bonuz in
quit qd regit cūcta fortiter suauiusq; dispo
nit. **B.** Tū ego qm inquā me non modo ea
quæ cōclusa sūma rationū. verū multo magis
hæc ipsa quibus vteris verba delectāt. vt tā
de aliquā stulticiā magna laceratē sui pudeat.
P. Accepisti inquit in fabulis lacescentes cæ

lum gigantes . sed illos quoq; vti condignū
fuit benigna fortitudo disposuit . Sed vis ne
rationes ipsas inuicē collidamus . forsitan ex
huiusmodi conflictatione pulchra quædam
veritatis scintilla diffiliat **B.** Tuo inquam
arbitratu **P.** Deum inquit esse omnipotētē
nemo dubitauerit **B.** Qui quidē inquam
mētē consistat nullus prorsus abigat **P.** Qui
vero est inquit omnipotēs nihil est qđ ille non
possit **B.** Nihil inquam **P.** Nū igit̄ deus face
re malū potest **B.** Mime inquam **P.** Malum
igit̄ inquit nihil ē cū id facere ille non possit .
qui nihil non potest **B.** Ludis ne inquam me
inextricabilem laber̄thū rationibus texens .
Quæ nec quidem qua egrediaris introeas .
nec vero quo introieris egrediare . Admira
bilem quēdam simplicitatis orbis complicas
Etenim paulo ante a beatitudine incipiens eam
summum bonum esse dicebas quam in sumo

deo sitam loquebare. **I**psum quoque deum sum-
mum esse bonum plenamque beatitudinem differē-
bas. ex quo neminem beatorum fore nisi qui pa-
riter deus esset quasi munusculum dabas. **R**ur-
sus ipsam boni formam dei beatitudinisque loque-
baris esse substantiam. **I**psumque unum id ipsum
esse bonum dicebas. quod ab omni rerum natu-
ra peteres. **D**eum que bonitatis gubernaculis
universitatem regere disputabas. volentemque cum
Aa parere illi. nec ullam mali esse naturam. atque
hanc nullis extrinsecus sumptis. sed altero ex
altero fidei trahente insitis domesticis que pro-
bationibus explicabas. **P**. **T**u illa. **M**inime
inquit ludimus. reque omnium maximam dei mi-
nere que dudum deprecabamur exegimus. **E**a
est enim divinæ forma substantia. ut neque in ex-
terna dilabatur. nec in se externum aliquid ipsam
suscipiat. **S**ed sicut de ea **P**er memores ait.
omnem tu circulo adducis sponte multitudi-

nē id est. **R**eportem mobile rotat. dū se in
mobilem ipsa seruat. **Q**uod si rationes q̄ non
extra petitas. s̄ intra rei quā tractabamus am-
bitū collocatas agitaui? nihil ē qd̄ admire-
re cū platone sanciete didiceris cognatos de q̄
bus loquimur rebo oportere esse sermones.

Metrū duodecimū libri tercij

Felix q̄ potuit boni. **F**ortez visere lu-
cū. **F**elix q̄ potuit grauis **T**errae
soluē vincula. **Q**uodā funera cōiugis **V**ates
treicim? gemēs **P**ostq̄z flebilis modis **H**il-
uas currere mobiles **A**mnēs stare coegerat.
Junxitq̄ intrepidum latus **S**euis cerua leo-
nibus **N**ec visum timuit lepus. **J**am cantu
placidum canem. **C**um flagrantior intima
Fernoz pectoris vreret.
Nec qui cuncta subegerant.
Mulcerent dominum modi.
Immites superos quaerens

Infernas adiit domos . Illic blāda sonanti
b? Cordis carmina tēperās Quicquid p̄cipuis
deae . Mris fontibus hauserat Quod luctus da
bat ipotens Quod luctū geminā amor . De
flet tenara cōmouēs Et dulcī veniā prece
Vntrarū dños rogat . Stupet tergeminus
nouo Captus carmine iamtor Quae fontes a
gitāt metu . Vltrices scelerū deae Jā moestae
lachrymis madent Non ixionium caput Ve
lox p̄cipitat rota Et longa siti perditus
Spernit flumina tātalus Vultur dū satur ē
modis Nō traxit ticij iecur Tantē vincimur
arbiter . Vntrarū miserās ait . Donamus cō
mitem viro Emptam carmine coniugem S
lex dona coerceat Ne dum tartara liquerit
Fas sit lumina flectere . Quis legē det amā
tibus Maior lex amor est sibi . Deu noctis p̄pe
terminos Orpheus euridicen suam Vidit . p
didit . occidit .

Vos hæc fabula respicit. Quicūq; in superū
diem. Mentem ducere quæritis Nam qui tar
tareum in specus **V**ictus lumina flexerit
Quicquid præcipuū trahit. Perdit dū vixet
infernōs

Finito libro tercio. incipit liber quar
tus de consolatione philosophiæ.

Næc cū philosophia dignita
te vultus a oris gravitate se
quata læniter suauiterq; cœnim
set **T**ū ego nondū penitus insiti in ceroris ob
litus. intentionē dicere adhuc aliquid parā
tis abrui **E**t o inq; p̄ua veri luis. quæ vsq;
adhuc tuā fudit oratio. tum sui speculatio ē
diuina. tū tuis rationib; inuicta patuerunt.
Eaq; mibi et si q̄b iniuriæ dolorē nuper obli
ta. non tamen ante hæc proisus ignorata di
xisti. **S**ed ea ipsa est vel maxima nostri cau